

Daniela Romanová, 19 rokov, Zákopčie

Diagnóza

Málokto dokáže pochopiť hrdosť, čo ovládla Martina Gregorca, keď sa ocitol na svojom prvom pôsobisku. Ani fakt, že je iba obyčajným lekárom v dedine, do ktorej ani líšky nechodia dávať dobrú noc, ho nedonútil zrieknuť sa veľkolepých ambícií a ideálov. Dvere do ambulancie si vyzdobil plagátmi objasňujúcimi rozdiel medzi chrípkou a nachladnutím a o kúsok vyššie si zavesil ceduľku s menom a titulom. Touto maličkosťou sa mu podarilo zdvihnúť svoje sebavedomie o niekoľko centimetrov nad Gerlachovský štít.

Od jeho nástupu však neubehol ani týždeň a mladý lekár začal premýšľať, či sa pri jeho voľbe povolania nestala dáka osudová chyba.

„Mal som ísť radšej k lopate, aspoň by vďaka mne pribudlo niekoľko centimetrov slovenských diaľnic. V podstate ani smetiárom nie je najhoršie. Veď kto iný sa môže celý deň prevážať na obrovskom oranžovom Mercedese?“ skonštatoval v duchu, „no nie, ja sa radšej rozhodnem stať sa lekárom a spasiť svet! A čo je zo mňa teraz? Úradník vyplňajúci tony papierov pre poisťovňu a spôsobilý predpísať lieky proti kašľu, hnačke a na zníženie krvného tlaku. Tieto náročné úlohy by zvládla snád' aj trošku nadanejšia opica!“

S vedomím, že nové epizódy seriálu Dr. House určite nebudú inšpirované jeho kariérou, zbalil svojej cieľavedomosti kufre a rozhodol sa ju poslať autobusom na vhodnejšie miesto. Tu sa očividne zaobíde aj bez nej.

Skôr, než sa vzdal všetkej nádeje, začul nesmelé tiché klopanie prichádzajúce odo dvier do ambulancie. Vzápätí sa otvorili na štrbinku so šírkou priemernej špagety a dnu vkĺzla mladá žena, pripomínajúca svojou výškou drobnú myšku. Bez slova sa postavila pred Martinov lekársky stôl a vyčkávala na jeho oslovenie. Lekár, v snahe zistiť dôvod jej príchodu, použil zbierku najtypickejších fráz patriacich k povolaniu:

„Krásny deň prajem, mladá pani, prípadne slečna. poprosím Vaše meno, kartičku poistenca a všetky Vaše príznaky.“

Výraz v návštevníckinej tvári, v ktorom sa miešalo váhanie s odhodlaním, ihneď vyvrátil jeho teóriu o mamičke, čo zháňa pre svoju ratolesť najdrahšie a najsilnejšie vitamíny dostupné na farmaceutickom trhu. Povzbudzujúco sa usmial a netrpezlivo vyčkával na zistenie príčiny jej príchodu.

„Volám sa Zuzana Ulinová, lenže ja momentálne žiadne príznaky nemám.“

„A prečo ste potom tu? Prišla ste sa pochváliť pevným zdravím?“

„Nie, naozaj ide o chorobu...o bratovu,“ lekárova irónia ju obrala aj o poslednú štipku odvahy, „no ja ho poznám...on by k Vám nikdy neprišiel.“

V Martinových očiach zasvietila šibalská iskrička a jeho nálada sa o poznanie zlepšila.

„A aké sú bratove problémy? Hrdinsky odmieta životne dôležité vyšetrenie, či trpí silnou nádchou a objednáva si primeranú truhlu?“

Slečna Ulinová sa veselo zasmiala a pokrútila hlavou:

„On je trochu iný prípad. Jediné, čo mu dokáže urobiť radosť, je kôpka peňazí, ktorú môže odložiť, on je totiž neuveriteľne chamtivý a lakomý.“

Lekár sa zatváril otrávene ako vorvaň na hodine baletu a poznamenal:

„Ako by som ho mal podľa Vás liečiť? Mám mu predpísať čo najviac liekov s upozornením, nech ich nikomu inému nedáva?“

„Nechápte ma zle, ani ja nepovažujem tieto vlastnosti za chorobu. Lenže Milan žije úplne sám, o nič sa nesnaží a po ničom netúži. Niekedy mám pocit, akoby stratil zmysel vlastnej existencie. Navyše je aj obrovský hypochonder. Je presvedčený, že trpí všetkými známymi chorobami a netrpezlivo vyčkáva na objavenie ďalších. Prosím Vás, nemohli by ste ho dať do poriadku?“

„Aký by som mal z toho úžitok? Nikto nechce prísť o najvernejšieho klienta, nie? Mimochodom, ja som len prostý obvodčák a toto je práca skôr pre psychológa alebo pre psychiatra,“ mykol plecami.

„Skutočne nič nechápete? Milan má dosť peňazí aj zdravia a keby ste vedeli o jeho maliarskom nadaní...On by predsa mohol byť šťastný ako sýkorka v sklade snečnicových semien. A viete, čo namiesto toho robí? Zatvára sa v byte, zväčšuje si bankové konto a desí sa predstavy dákej agresívnej baktérie alebo podlého vírusu.“

Po monológu Zuzany Ulinovej sa Martin zamyslel. Nie je práve toto príležitosť, na ktorú vyčkával? Veď ten človek možno bez jeho pomoci zošalie! Ale ako môže on poraziť Milanov strach zo smrti? V jeho mozgu sa zrazu zjavila otázka stavajúca celú záležitosť do úplne iného svetla. Čo ak sa jeho pacient v skutočnosti smrti vôbec nebojí?

„Máte pravdu, Váš brat pomoc nepochybne potrebuje. Mám istý nápad, ale na jeho realizáciu budem potrebovať niekoľko dní.“

„Môžem vedieť, o čo ide?“ prebudila sa v Zuzaninom hlase pravá ženská zvedavosť.

„Mrzí ma to, ale tentoraz som povinný mlčať,“ odvetil.

„Nebojte sa, ani živej duši nič neprezradím,“ presviedčala ho. Lekár sa k nej naklonil a tichým hlasom sa spýtal:

„Ste si istá, že dokážete udržať tajomstvo?“

Po návštevníčkinom nemom prikývnutí pokračoval v nečujnom šepkaní:

„To totiž zvládnem aj ja.“

Zuzana naňho pochybovačne zaškúlila a so zmätkom v duši opustila ambulanciu. Martinove oči sa huncútsky rozsvietili. Ved' on Milana večného vyčkávania na chorobu určite zbaví. Jeho pacient sa totiž smrti nikdy nebál. Jediné, čo mu naháňalo hrôzu, bol sám život. Nastavil novú stranu vo Worde a rýchlosťou dvadsaťtisíc slov za sekundu sa pustil do zmeny Milanovho život.

O týždeň si Zuzana odhodlane obzerala bytovku, v ktorej býval jej brat. Hoci patrila k chápavejšej polovici ľudstva, mnohým udalostiam, čo sa v uplynulej dobe odohrali, rozumela menej ako farboslepý skladaniu Rubikovej kocky. Hlavnou príčinou zmätku sa stal jej brat. Nebola si istá, či má Milanovo správanie považovať za jeden z jeho najnovších vrtochov, alebo sa s ňou naozaj túži porozprávať ako slušný a inteligentný človek. Mimovoľne v nej ožila spomienka na nedávnu návštevu u toho nového lekára. Ako by sa asi zachoval, keby poznal skutočnú podobu ich súrodeneckého vzťahu? Pravdepodobne rovnako. Utrúsil by len niekoľko ironických poznámok a ďalej by sa venoval úvahám nad najprimeranejšou formou prihlášky do Klubu slovenských šarlatánov. Čo sa dá robiť? Niektorí ľudia sa vo svojej práci narobia ešte menej ako Tarzanov osobný krajčír.

Tlačidla na bratovom zvončeku sa dotkla, akoby šlo o hlavný spínač výbušniny. Čo vlastne od tejto návštevy očakáva? Pri poslednej ho predsa nazvala bezcharakterným egoistom, ktorý je odkázaný na vlastnú ľútosť, lebo s ním nikto iný nevydrží. Keby sa z jeho odpovede na tieto poznámky odstránili vulgarizmy, tak by obsahovala len niekoľko spojok. Milan odvtedy svoju sestru ani nezdravil a ona trávila dni úvahami, či sa mu dá ešte pomôcť...

Zrazu sa dvere otvorili a ona sa ocitla v jeho príbytku. Bola pripravená na všetko, ale Milanovo prívetivé a vrele privítanie ju vyviedlo z miery viac, než si dokázala priznať.

„Zuzanka moja, vitaj! Ani si nevieš predstaviť, ako rád ťa opäť vidím! Usad' sa v obývačke, nebudeme sa predsa zhovárať medzi dverami ako dvaja cudzinci!“

Mlčky prešla cez chodbu úzku ako nohavice po Vianociach a ocitla sa v miestnosti, akú by bolo možné nazvať obývačkou len s jedným okom prižmúreným a druhým slepým. Pôvodnému účelu v nej slúžila jedine tmavá kožená pohovka. Zvyšok izby zaplňali maliarske plátna a štetce rôznych veľkostí, tvarov a farieb. V duchu rátala, koľko rokov leží medzi dneškom a okamihom, kedy skončil posledný Milanov štetec v popolnici a posledné plátno na pôjde s termínom dohotovenia odloženým na neurčito. Skôr, než dospela k výsledku tejto zložitej matematickej operácie, zbadala brata s podávanou šálkou kávy.

„Ty znova maľuješ?“ udivene sa spýtala.

„Samozrejme. Zbytočne mi zaberali miesto v škatuliach, takže ich radšej premiestnim do Louvru,“ Zuzane od prekvapenia takmer vypadol hrnček z ruky. Naozaj sa jej večne

namosúrený brat usmieva? Neprimiešal si do kávy nejakú silnú drogu? Nech je, ako chce, takáto uvoľnená atmosféra medzi nimi už dávno nevládla. Aby ju udržala čo najdlhšie, rozhodla sa prehovoriť rovnako ľahkým tónom:

„A čo tvoj internetový obchod? Ako sa darí majiteľovi monopolu na predaj činiiek a jačmenných klíčkov?“

„Neviem, ak ti na informáciách záleží, spýtaj sa nového vlastníka,“ pokrčil plecami.

„Ty si ho predal?“ vyvalila na súrodenca oči. So svetom čosi nie je v poriadku. Jej brat sa zrieka zárobku a pôsobí zdravo ako reklama na smoothie. Ak to bude pokračovať, onedlho sa začnú ryby prechádzať v štyridsaťstupňových horúčavách po chodníku. Milan si asi prečítal jej myšlienky, pretože bezstarostne skonštatoval:

„Premýšľal som, čo by som ti mohol dať na narodeniny a toto je výsledok. Potešil som ťa?“

„Áno, ale ja oslavujem až o štyri mesiace!“

„Čo môžeš urobiť dnes, neodkladaj na zajtra...“

„...lebo zajtra môžeš dostať chrípku,“ podpichla ho. Lenže pri pohľade na Milanovu tvár svoje správanie ihneď oľutovala. Odsúdenca počúvajúceho vlastný rozsudok smrti nikdy nevidela, bola však presvedčená, že jej brat vypadá rovnako.

„Preboha, stalo sa niečo?“ zhrozila sa, „ublížila som ti?“

„Neboj, všetko je v poriadku. A ďakujem, už viem, aké príznaky si pripravím na dnešný večer,“ odvetil hneď po chvíli potrebnej na získanie kontroly nad svojou mimikou, „mimochodom, čo vravíš na tie obrazy? Mohla by si sa prestať čudovať a konečne ma pochváliť?“

„Jednoznačne by som ich poslala do Louru. A tento by som zavesila hneď naproti Mony Lisy,“ ukázala na najväčšie plátno.

„Tak toto nie! Nedovolím, aby môj najobľúbenejší obraz okukávala banda turistov! Patrí tebe a ja dúfam, že si ho zavesíš na stenu v obývačke!“

Zuzana podišla k oknu a pozrela na ulicu. Podľa rozhodnosti v bratovom hlase očakávala, že pred bytovkou už stojí kamión, chystajúci odviezť Milanove diela priamo do Paríža. Parkovisko síce zívalo prázdnotou, no výlet k oknu predsa len jeden objav ponúkol. Na parapete ležala gul'ôčka z pokrkvaneho papiera. Zuzana ju zvedavo rozprestrela a pustila sa do čítania. Na konci mohla svojou bledou tvárou konkurovať aj najbelšiemu bratovmu plátnu.

Drobný lístoček bol lekárskou správou, ktorá stručným profesionálnym tónom oznamovala, že Milanovi Ulinovi bola zistená neliečiteľná a podľa všetkého vrodená srdcová porucha. Do úplného zlyhania srdca vraj pacientovi ešte ostáva... Vtedy si Milan uvedomil, čo

sa jeho sestre dostalo do rúk. Prudkým pohybom jej správu vytrhol, roztrhal ju na mikroskopické kúsky a bezmocne kričal:

„Doriti! Doriti! Doriti!... Prepáč, Zuzi, dúfal som, že sa nič nedozvieš a nakoniec som ho tu vystavil ako úplný idiot!“

„Koľko máš ešte času?“ spýtala sa so slzami v očiach.

„Necelé tri týždne.“

„Naozaj nie je šanca?“

„Ved' si čítala. O necelý mesiac budem môcť len sviečky odspodu sfukovať.“

Zuzanu pohľad na bratov pokoj prinútil zahodiť všetko sebaovládanie. Zúfalo sa rozplakala a Milan, plný obáv o jej zdravie, sa pustil do utišujúceho vysvetľovania:

„Zuzanka, neplač. Viem, ako ti je, ja som po prečítaní listu roztrieskal polovicu nábytku. Ved' len kvôli nemu tu mám iba pohovku. No vieš, čo som si uvedomil? Že si mala od začiatku pravdu. Môj život bol naozaj len vyhľadávaním primeranej choroby, čo ma znesie z tohto sveta. A obchod? Nemal som z neho nič ani ja, ani nikto iný. Jediné, čo by som si za svoj zisk nakoniec kúpil, by bola moja vlastná truhla.“

Zuzana, zmätená monológom rovnako ako jeho nevysvetliteľnou radosťou nechápavo zažmurkala. Jej brat, v snahe ukázať svoje aktuálne duševné rozpoloženie v celej kráse a vysvetliť všetky nejasnosti, pokračoval:

„Skús ma, prosím, pochopiť. Za posledný týždeň som vykonal viac užitočného ako predtým za päť rokov. Samého by ma zaujímalo, prečo som dokázal šťastne žiť, až keď mi začala do očí hľadieť smrť.“

„Hlavne, že si šťastný,“ poznamenala s očividným sebazaprením, „ale prečo si sa mi nezdôveril hneď na začiatku? Dobre vieš, že by som stála pri tebe.“

„Čo som ti mal povedať? Že som vážne chorý? Po toľkých rokoch plienenia lekárni a googlenia najnovších vírusov by si mi aj tak neverila,“ usmial sa.

Vtedy osvietil Zuzaninu dušu lúč geniality a ona porozumela skutočnému zmyslu svojej návštevy. Milan nehľadal ľútosť ani pochopenie, dokonca sa im všemožne usiloval vyhnúť. Bez nešťastnej náhody by sa o jeho stave ani nedozvedela. V skutočnosti túžil len po zmierení a po ukončení ich často absurdných sporov.

Medzitým sa jej brat pustil do jedného z budúcich obrazov a jej neostávalo nič iné, než sa nebadane vytratiť. Počas cesty domov sa nemohla zbaviť pocitu, že istý detail v Milanovej tragédii pôsobí ako Schwarzeneger v materskej škôlke.

„Zuza prestaň!“ zahriakla samu seba, „brat ti umiera a ty pochybuješ, či je v jeho rečiach aspoň kúsok pravdy.“

Lenže nevysvetliteľné pochybnosti ju neopúšťali. Ba čo viac, postupne sa vynárali z hmly a nadobúdali konkrétnu podobu. Nekonečné úvahy jej navyše pomáhali zahnať žiaľ nad osudom, ktorý mal jej brata onedlho stretnúť.

Milan vtedy trávil všetok čas maľovaním a predajom svojich diel. Jeho obrazy sa stávali čoraz žiadanejšími a jeho sláve pribúdala lesk. Mnohé z malieb sa ocitali medzi exponátmi najväčších galérii zaoberajúcich sa moderným umením a medzi kritikmi sa šírili reči o novoobjavenom maliarskom géniovi a o da Vincim dvadsiateho prvého storočia. Milana však tieto reči zaujímali menej ako ťavu nedostatok vody. Pri akejkoľvek zmienke o sláve a peniazoch len namosúrene odvrkol:

„Na podobné hovadiny nemám čas. Momentálne mám lepšiu robotu, tak láskavo zatvorte dvere zvonka!“

Zuzanu miatla práve jeho nevyčerateľná energia. Rýchlo plynúci čas ju desil stále rovnako, no zároveň sa snažila objaviť dáke logické zdôvodnenie pre svoj neutíchajúci skepticizmus. K jeho nájdeniu prispela celkom nečakane jedna z jej častých návštev. Pri pohľade na súrodencovu unavenú tvár a kruhy pod očami bolo jasné, že spáľňa medzi jeho najobľúbenejšími miestnosťami v byte v poslednej dobe nepatrí, ale Milanove zásoby tvorivej energie sa ku koncu ani len nepribližovali. Pôsobil, akoby sa z neho opäť stal na všetko odhodlaný chalan. Pri ďalšom pohľade Zuzana ihneď objavila odpoveď. Jej brat bol na zomierajúceho príliš silný a schopný! Milan bol totiž úplne zdravý! Jeho odvážne ťahy štetcom pokrývali biele plátno, ale zároveň odhaľovali skutočný zmysel obálky aj totožnosť jej odosielateľa.

„Jedna-nula pre Vás, pán šarlatán,“ zašepkala pokrčenej guľke na okne.

„Vravela si niečo?“ spýtal sa Milan.

„Chcela som ťa len pochváliť. Ten obraz vypadá skvelo.“

„A to nevieš, aký bude na konci. Mám naň až tri dni.“

O štyri dni neskôr sa Martin Gregorec pohojďoval na stoličke vo svojej ambulancii. Vďaka bezstarostnému úsmevu a tvári žiarivej tichou radosťou pôsobil ako stelesnenie spokojnosti a optimizmu. Jeho práca bola stále rovnako nudná a výhra v športke ležala v nedohľadne. Aký mal teda na svoju dobrú náladu dôvod?

Jeho radosť spôsobil dlhý článok v novinách. Jeho témou bol život a dielo istého miestneho rodáka, ktorého maľby si za rekordne krátky čas našli miesto aj v zbierkach mnohých milionárov a celebrit. Pri zmienke o Ulického rázne pretrhutej kariére prosperujúceho obchodníka s potrebami a výživovými doplnkami pre kulturistov sa srdečný smiech mladého lekára rozšíril po celom okrese.

„Milanko môj drahý, veď ja mám čisto teoreticky nárok na podiel zo zisku! Hovor si, čo chceš, bez môjho pričinenia by sa tvoje meno objavilo v novinách iba v reklame na raw tyčinku s vyšším obsahom proteínov. Hippokrates sa pri pohľade na moju liečbu isto chytá za hlavu, no keby ti popri neustálom čakaní na davy vírusov ostalo aj trochu zdravého rozumu, tak by si tú lekársku správu ihneď hodil do koša. Jedno ti však treba uznať – počas posledných dní si sa choval ako skutočný hrdina.“

V nasledujúcich minútach Martin premýšľal, či svojmu pacientovi predsa len telefonicky neprezradí, že v dôveryhodne pôsobiacej zásielke bolo menej pravdy ako v najnovšom čísle Nového času. Nakoniec ruku od mobilu odtiahol a v duchu skonštatoval:

„Načo sa do toho budem pliesť? V podstate je jedno, či sa pravdu dozvie odo mňa alebo od iného. Takto mu aspoň doprajem viac dní, ktoré bude môcť považovať za zázrak....Škoda, že som ráno po zobudení nevidel výraz jeho tváre. To prekvapenie muselo skutočne stáť za pohľad. .“

Po chvíli uvažovania sa s chuťou pustil do nekonečnej kopy papierov. Jeho práca nebude zbytočná, ak priniesla niekomu šťastie a vrátila zmysel života.